

**การวิเคราะห์ความถูกต้องในการลงรายการสิ่งพิมพ์ตามหลักเกณฑ์
การลงรายการแบบแองโกลอเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2
และรูปแบบมาร์ก 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีและ
สารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ¹**

Analysis of Accuracy in Cataloging AACR2 and MARC 21 of the Library and Information Science Students, Pibulsongkram Rajabhat University

น้อย คันชั่งทอง ²

Noi Khunchangthong

¹ งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561; This research was funded by the Faculty of Humanity and Social Sciences, Pibulsongkram Rajabhat University in fiscal year 2018.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม: Assistant Professor in Library and Information Science program, Faculty of Humanity and Social Sciences, Pibulsongkram Rajabhat University, E-mail: noihuso@yahoo.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความถูกต้องของการลงรายการสิ่งพิมพ์ตามหลักเกณฑ์แบบแอจโกลอเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 และรูปแบบมาร์ก 21 ของนักศึกษาวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยแยกสิ่งพิมพ์เป็น 3 กลุ่ม คือ หนังสือทั่วไป วิทยานิพนธ์ และรายงานการประชุม/สัมมนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา มส.สท. 222 การทำรายการสืบค้น ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบฟอร์มการลงรายการหนังสือ และแบบบันทึกการตรวจสอบรายการ ซึ่งประยุกต์มาจากเครื่องมือประเมินการลงรายการของแซพแมน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า การลงรายการสิ่งพิมพ์ตามหลักเกณฑ์แบบแอจโกลอเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 ของนักศึกษาส่วนใหญ่สามารถลงรายการได้ถูกต้อง (ร้อยละ 80.64) รายการบรรณานุกรมที่ถูกต้องมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ (ร้อยละ 96.04) ผู้แต่งบุคคล (ร้อยละ 92.11) และฉบับพิมพ์ (ร้อยละ 91.94) ประเภทของสิ่งพิมพ์ที่นักศึกษาลงรายการได้ถูกต้องมากที่สุด คือ หนังสือทั่วไป (ร้อยละ 85.34) รองลงมา คือ วิทยานิพนธ์ (ร้อยละ 84.86) และรายงานการประชุม/สัมมนา (ร้อยละ 50.17) ตามลำดับ การลงรายการตามรูปแบบมาร์ก 21 ของนักศึกษาส่วนใหญ่สามารถลงรายการได้ถูกต้อง (ร้อยละ 91.24) เขตข้อมูลที่ลงรายการได้ถูกต้องมากที่สุด คือ เขตข้อมูลความยาวคงที่ (ร้อยละ 98.01) โดยข้อมูลที่ลงรายการถูกต้องมากที่สุด คือ รหัสพิมพ์ที่สิ้นสุด (ร้อยละ 99.58) ส่วนการลงรายการเขตข้อมูลความยาวไม่คงที่ของนักศึกษาส่วนใหญ่ลงรายการถูกต้องได้น้อยกว่า (ร้อยละ 86.26) โดยเขตข้อมูลที่ลงรายการได้ถูกต้องมากที่สุด คือ เขตข้อมูล 250 ฉบับพิมพ์ (ร้อยละ 98.61) ประเภทของสิ่งพิมพ์ที่นักศึกษาลงรายการรูปแบบมาร์ก 21 ได้ถูกต้องมากที่สุด คือ วิทยานิพนธ์ (ร้อยละ 95.18) รองลงมา คือ รายงานการประชุม/สัมมนา (ร้อยละ 91.31) และหนังสือทั่วไป (ร้อยละ 90.24) ตามลำดับ

Abstract

This research aimed to analyze the accuracy of AACR2 bibliographic and MARC 21 cataloging records of students in the Library and Information Science (LIS) program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Pibulsongkram Rajabhat University. Three main printed materials, i.e. general books, theses/ dissertations and proceedings were chosen in this study. Twenty-four LIS sophomores who registered in the Cataloging of Information Resource (IS 222) course, enrolling in the second semester of the 2017 academic year were selected as the samples. The research instruments comprised cataloging form and checklist form, modified from Chapman's CAT-Assess tool. The percentage was employed for statistical analysis. The results revealed that most students could accurately catalog the information resources according to AACR2 bibliographic data record (80.64 %). The first three items that most students could record correctly were ISBN (96.04%), personal authors (92.11%) and edition (91.94%). The general book was the most printed material of being correctly recorded (85.34%), followed by thesis (84.86%) and proceedings (50.17%), respectively. Regarding MARC 21 records, most students could correctly document (91.24 %) in which the fixed-length data elements was the most of the right records (98.01%), followed by determinant of dates (99.58%). Based on variable data fields, students were able to correct list only about

86.26% in which the tag 250 - edition statement exhibited most of being correctly listed (98.61%). Additionally, most of printed material types correctly recorded, were thesis (95.18%), proceedings (91.31%), and general book (90.24%), respectively.

คำสำคัญ: การทำรายการ หลักเกณฑ์การลงรายการแบบแองโกลอเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2
การลงรายการรูปแบบมาร์ก 21

Keywords: Cataloging, AACR2, MARC 21

บทนำ

การเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ระดับปริญญาตรี ของคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เริ่มขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2527 ซึ่งมีการแก้ไขพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู ให้สามารถเปิดสอนระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาอื่นได้ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในช่วงเวลาดังกล่าวได้เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ หลักสูตร 4 ปี ต่อมา ใน พ.ศ. 2533 ได้มีการปรับปรุงและได้เปลี่ยนชื่อเป็น หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อให้มีความครอบคลุมศาสตร์ทางด้านบรรณารักษศาสตร์ และศาสตร์ในสาขาสารสนเทศศาสตร์ที่เป็นวิทยาการสมัยใหม่ อีกทั้งเพื่อตอบสนองต่อความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและความต้องการของตลาดแรงงาน (Suphat Songsaengchan, 1993, p. 39) โดยหลักสูตรดังกล่าวเป็นหลักสูตรกลางที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ ซึ่งสถาบันราชภัฏทั่วประเทศใช้ในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรนี้ได้เปิดสอนและมีการปรับปรุงต่อมาอีกหลายครั้ง เมื่อ พ.ศ. 2549 ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ ได้ปรับเปลี่ยนสถานะจากภาควิชาเป็นโปรแกรมวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ และได้มีการปรับปรุงหลักสูตรเป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามเอง คือ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2550 และเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานอุดมศึกษา พ.ศ. 2542 และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 สาขาวิชาจึงได้มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรต่อมาเป็นระยะ ๆ ทุกกรอบ 5 ปี โดยหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน คือ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560

เนื้อหาในหลักสูตรสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ได้ขยายขอบเขตกว้างขวางมากขึ้น แต่ยังคงเน้นเนื้อหาหลัก (Core content) ด้านงานบริการและงานเทคนิคของห้องสมุด โดยเฉพาะงานเทคนิคห้องสมุดในรายวิชา มส.สท. 222 การทำรายการสืบค้น (IS 222 Cataloging of Information Resources) ที่นักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ต้องศึกษาเกี่ยวกับการลงรายการทรัพยากรสารสนเทศตามหลักเกณฑ์การลงรายการแบบแองโกลอเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 (Anglo-American Cataloguing Rules, 2nd ed.) หรือที่เรียกย่อ ๆ ว่า เอเอซีอาร์ 2 (AACR2) และการบันทึกรายการตามรูปแบบมาร์ก (MARC format) ซึ่งการลงรายการสิ่งพิมพ์ตามกฎเกณฑ์การลงรายการแบบเอเอซีอาร์2 และการบันทึกรายการตามรูปแบบมาร์กนี้มุ่งเน้นความถูกต้องของข้อมูลทางบรรณานุกรม เพราะข้อมูลบรรณานุกรมเหล่านี้ถูกบันทึกในฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดผ่านโมดูล Cataloging เพื่อเชื่อมโยงไปยังโมดูล OPAC สำหรับผู้ใช้สืบค้นทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการในห้องสมุด หากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดมีข้อมูลบรรณานุกรมที่ถูกต้อง ครบถ้วนและสมบูรณ์ ทำให้เป็นฐานข้อมูลมีคุณภาพและได้มาตรฐาน โดยช่วยให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศได้ตรงความต้องการและรวดเร็ว อีกทั้งยังสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลบรรณานุกรมกับห้องสมุดอื่นได้ด้วย เนื่องจากทั้งเอเอซีอาร์ 2 และรูปแบบมาร์กเป็นมาตรฐาน

สากลของการลงรายการห้องสมุด หากข้อมูลบรรณานุกรมไม่ถูกต้องจะส่งผลให้การสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้ไม่ตรงความต้องการ ล่าช้าหรือมีความยุ่งยากในการสืบค้น

จากความสำคัญของการลงรายการทรัพยากรสารสนเทศดังกล่าว ทำให้การเรียนการสอนในรายวิชา มส.สท. 222 การทำรายการสืบค้น จำเป็นต้องเน้นทั้งทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติเพื่อให้นักศึกษาเกิดทักษะ สามารถลงรายการได้ถูกต้องและนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง ซึ่งนับตั้งแต่หลักสูตรสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มีการจัดการเรียนการสอนรายวิชานี้ ยังไม่มีการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้วิธีวิจัยว่า ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการลงรายการสิ่งพิมพ์ในแต่ละรายการ (Area) มากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงความถูกต้องในการลงรายการสิ่งพิมพ์ตามหลักเกณฑ์การลงรายการแบบเอเอซีอาร์2 และตามรูปแบบมาร์กของนักศึกษาที่เรียนในรายวิชาดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นข้อมูลสำหรับบรรณารักษ์ฝ่ายจัดทำรายการของห้องสมุดต่าง ๆ ใช้เป็นประโยชน์ในการวางแผนการฝึกงานให้แก่นักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้อย่างเหมาะสมเพื่อพัฒนาเป็นบรรณารักษ์งานวิเคราะห์และจัดทำรายการทรัพยากรสารสนเทศที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความถูกต้องของการลงรายการสิ่งพิมพ์ตามหลักเกณฑ์การลงรายการแบบเอเอซีอาร์2 ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 ของนักศึกษาวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
2. เพื่อศึกษาความถูกต้องของการลงรายการสิ่งพิมพ์ตามรูปแบบมาร์ก 21 ของนักศึกษาวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ นักศึกษาวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ระดับปริญญาตรี ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ปีการศึกษา 2560 จำนวน 108 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ นักศึกษาวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา มส.สท.222 การทำรายการสืบค้น ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 24 คน ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจง

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 4 รายการ คือ

- 2.1 แบบฟอร์มลงรายการหนังสือ ประกอบด้วยรายการตามหลักเกณฑ์แบบเอเอซีอาร์2 ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 และรูปแบบมาร์ก 21 ซึ่งใช้แบบฟอร์มลงรายการหนังสือของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

- 2.2 แบบบันทึกการตรวจสอบการลงรายการสิ่งพิมพ์ตามหลักเกณฑ์การลงรายการแบบเอเอซีอาร์2 ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 และแบบบันทึกการตรวจสอบการลงรายการตามรูปแบบมาร์ก 21 ซึ่งผู้วิจัยประยุกต์จากเครื่องมือประเมินการลงรายการของแชพแมน (Chapman's CAT-ASSESS tool) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 3 คน เพื่อหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6-1.0 จากนั้นนำไปทดลองใช้ตรวจสอบความถูกต้องของการลงรายการบรรณานุกรมสิ่งพิมพ์ของนักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 ที่ฝึกปฏิบัติการลงรายการหนังสือ ณ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ในรายวิชา มส.สท. 391 การเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

จำนวน 10 รายการ เพื่อดูความถูกต้องและความครบถ้วน จากนั้นนำผลที่ได้มาพิจารณาพบว่าแบบบันทึกการตรวจสอบรายการมีข้อบกพร่องเล็กน้อย และทำการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าวก่อนนำไปใช้จริง

2.3 สิ่งพิมพ์สำหรับลงรายการ จำนวน 30 ชื่อเรื่อง ประกอบด้วยหนังสือทั่วไป จำนวน 20 ชื่อเรื่อง โดยคัดเลือกให้ครอบคลุมตามหลักเกณฑ์การลงรายการแบบแองโกลอเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 ได้แก่ หนังสือที่มีผู้แต่งเป็นบุคคลคนเดียว จำนวน 3 ชื่อเรื่อง หนังสือที่มีผู้แต่งเป็นบุคคล 2-3 คน จำนวน 3 ชื่อเรื่อง หนังสือที่มีผู้แต่งเป็นบุคคลมากกว่า 3 คนขึ้นไป จำนวน 3 ชื่อเรื่อง หนังสือที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง จำนวน 3 ชื่อเรื่อง หนังสือที่มีผู้รับผิดชอบเป็นบรรณาธิการ/ผู้รวบรวม จำนวน 3 ชื่อเรื่อง หนังสือทั่วไปที่มีผู้แต่งเป็นนิติบุคคลหรือองค์กร จำนวน 5 ชื่อเรื่อง วิทยานิพนธ์ จำนวน 5 ชื่อเรื่อง และหนังสือประเภทรายงานการประชุม/สัมมนา จำนวน 5 ชื่อเรื่อง โดยคัดเลือกเฉพาะสิ่งพิมพ์ภาษาไทยเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากเนื้อหารายวิชา มส.สท. 222 การทำรายการสืบค้น มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการลงรายการสิ่งพิมพ์ภาษาไทยเป็นอันดับแรก เมื่อผู้เรียนมีประสบการณ์และความชำนาญก็จะสามารถประยุกต์ในการลงรายการสิ่งพิมพ์ภาษาต่างประเทศได้ โดยสิ่งพิมพ์ที่คัดเลือกได้ผ่านการพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 3 คน

2.4 แบบเฉลยคำตอบการลงรายการสิ่งพิมพ์ จำนวน 30 ชื่อเรื่อง โดยใช้หลักเกณฑ์แบบแองโกลอเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 สำหรับตรวจสอบการลงรายการ และรูปแบบมาร์ก 21 (Library of Congress, 2017a; 2017b; 2017c) สำหรับตรวจสอบการลงรายการบรรณานุกรม แบบเฉลยคำตอบผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ชุดเดียวกันกับข้อ 2.3 จำนวน 3 คน ซึ่งให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัยในการแก้ไขคำตอบที่ผิดในบางรายการ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในระหว่างเดือนเมษายน ถึง พฤษภาคม 2561 โดยวางแผน จัดเตรียม และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยนำหนังสือที่ได้จัดสรรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามความเห็นชอบของผู้ทรงคุณวุฒิในข้อ 2.3 มาทำสำเนาสิ่งพิมพ์เฉพาะหน้าที่มีข้อมูลสำคัญและจำเป็นในการลงรายการ ได้แก่ ปกหนังสือ หน้าปกใน หน้าลิขสิทธิ์ คำนำ สารบัญ บรรณานุกรม ดรรชนี และหน้าสุดท้ายของหนังสือ จำนวน 24 ชุด

3.2 ผู้วิจัยนัดหมายนักศึกษาในวันพุธ ที่ 4, 11, 18, 25 เมษายน และวันพุธ ที่ 2, 9 และ 16 พฤษภาคม 2561 ตั้งแต่เวลา 13.00 - 16.30 น. รวม 7 ครั้ง ซึ่งเป็นวันหลังจากนักศึกษาเรียนภาคทฤษฎีในรายวิชา มส.สท. 222 การทำรายการสืบค้น ครบ 12 สัปดาห์แล้ว เพื่อให้นักศึกษาจดจำเนื้อหารายวิชาที่เรียนได้ โดย 5 ครั้งแรกกำหนดให้นักศึกษาปฏิบัติกรลงรายการสืบค้นครั้งละ 4 เล่ม ส่วน 2 ครั้งหลัง ให้นักศึกษาปฏิบัติกรลงรายการสืบค้นครั้งละ 5 เล่ม ส่วนสถานที่นัดหมายคือ ห้องปฏิบัติการของสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (ห้อง HUSO 310) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

3.3 ในวันปฏิบัติการลงรายการ ผู้วิจัยควบคุมและกำกับดูแลการปฏิบัติลงรายการสิ่งพิมพ์อย่างใกล้ชิดด้วยตนเอง โดยใช้ระเบียบของการสอบวัดผลภาคปฏิบัติเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินการ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แจกสำเนาของสิ่งพิมพ์ตามจำนวนที่กำหนดในข้อ 3.2 กล่าวคือ 5 ครั้งแรก จำนวน 4 เล่ม/ครั้ง ส่วน 2 ครั้งหลัง จำนวน 5 เล่ม/ครั้ง และแบบฟอร์มลงรายการหนังสือ จำนวน 24 ชุด แก่นักศึกษา จำนวน 24 คน พร้อมทั้งนำตัวเล่มของสิ่งพิมพ์ทั้งหมดวางที่โต๊ะหน้าชั้นเรียน เพื่อให้นักศึกษาใช้ตรวจสอบรายละเอียดข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม ทั้งนี้ในขณะปฏิบัติการลงรายการผู้วิจัยอนุญาตให้นักศึกษาเปิดตำรารายวิชา มส.สท. 222 การทำรายการสืบค้น ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นคู่มือในการลงรายการได้ โดยมีระยะเวลาในการปฏิบัติการลงรายการครั้งละ 3 ชั่วโมง 30 นาที เมื่อหมดเวลาปฏิบัติการในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบฟอร์มลงรายการหนังสือของนักศึกษาทุกคนทันที โดยไม่อนุญาตให้กระทำการใดใดหลังหมดเวลาได้อีก

3.4 เมื่อนักศึกษาปฏิบัติลงรายการสิ่งพิมพ์ครบ 7 ครั้ง จำนวน 30 ชื่อเรื่องเสร็จสิ้นตามกำหนด ผู้วิจัยนำผลงานระเบียบรบรรณานุกรมของหนังสือดังกล่าว มาตรวจสอบความถูกต้องและความผิดพลาดของการลงรายการในแต่ละระเบียบว่าตรงตามแบบเฉลยคำตอบการลงรายการสิ่งพิมพ์ตามข้อ 2.4 หรือไม่ หากลงรายการแบบเอเอซีอาร์ 2 และรูปแบบมาร์ก 21 ถูกต้อง ให้คะแนน 1 คะแนน หากผิดหรือไม่ลงรายการให้ 0 คะแนน

4. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลมาจัดกระทำและวิเคราะห์โดยนำคะแนนที่ได้แต่ละรายการและรหัสของนักศึกษาแต่ละคนมาแจกแจงความถี่ และคิดค่าร้อยละจากคะแนนรวมในแต่ละรายการและรหัส

ผลการวิจัย

1. ความถูกต้องในการลงรายการตามหลักเกณฑ์แบบแองโกลอเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 ของนักศึกษาศาสาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พบว่า ในจำนวนหนังสือ 30 เล่ม มีตำแหน่งที่ตรวจสอบทั้งหมด 4,560 ตำแหน่ง นักศึกษาส่วนใหญ่สามารถลงรายการได้ถูกต้อง จำนวน 3,677 ตำแหน่ง (ร้อยละ 80.64) รายการบรรณานุกรมที่ลงได้ถูกต้องมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ รายการเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ จำนวน 461 ตำแหน่ง (ร้อยละ 96.04) ผู้แต่งบุคคล จำนวน 420 ตำแหน่ง (ร้อยละ 92.11) และฉบับพิมพ์ จำนวน 331 ตำแหน่ง (ร้อยละ 91.94) ตามลำดับ สำหรับรายการบรรณานุกรมที่ลงผิดพลาดมากที่สุด คือ ผู้แต่งนิติบุคคล จำนวน 110 ตำแหน่ง (ร้อยละ 41.67) รองลงมาคือ การพิมพ์ การจำหน่าย จำนวน 213 ตำแหน่ง (ร้อยละ 29.58) และหมายเหตุ จำนวน 51 ตำแหน่ง (ร้อยละ 26.56) ตามลำดับ ประเภทของสิ่งพิมพ์ที่ลงรายการได้ถูกต้องมากที่สุด คือ หนังสือทั่วไป จำนวน 2,765 ตำแหน่ง (ร้อยละ 85.34) รองลงมา คือ วิทยานิพนธ์ จำนวน 611 ตำแหน่ง (ร้อยละ 84.86) และรายงานการประชุม/สัมมนา จำนวน 301 ตำแหน่ง (ร้อยละ 50.17) ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการตรวจสอบการลงรายการตามหลักเกณฑ์แบบแองโกลอเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 จำแนกตามรายการบรรณานุกรม และประเภทของสิ่งพิมพ์

รายการบรรณานุกรม	ลงรายการถูกต้อง						ลงรายการผิดพลาด		รวมลงรายการถูกต้อง	
	หนังสือทั่วไป		วิทยานิพนธ์		การประชุม		พลาด		ถูกต้อง	
	จำนวน (ตำแหน่ง)	ร้อยละ	จำนวน (ตำแหน่ง)	ร้อยละ	จำนวน (ตำแหน่ง)	ร้อยละ	จำนวน (ตำแหน่ง)	ร้อยละ	จำนวน (ตำแหน่ง)	ร้อยละ
ผู้แต่งบุคคล (n=456)	302	89.88	118	98.33	-	-	36	7.89	420	92.11
ผู้แต่งนิติบุคคล (n=264)	107	74.31	-	-	47	39.17	110	41.67	154	58.33
ชื่อเรื่อง (n=720)	404	84.17	119	99.17	46	38.33	151	20.97	569	79.03
ชื่อชุด (n=24)	22	91.67	-	-	-	-	2	8.33	22	91.67
การแจ้งความรับผิดชอบ (n=648)	331	81.13	73	60.83	91	75.83	153	23.61	495	76.39

รายการบรรณานุกรม	ลงรายการถูกต้อง						ลงรายการผิด		รวมลงรายการ	
	หนังสือทั่วไป		วิทยานิพนธ์		การประชุม		พลาด		ถูกต้อง	
	จำนวน (ตำแหน่ง)	ร้อยละ	จำนวน (ตำแหน่ง)	ร้อยละ	จำนวน (ตำแหน่ง)	ร้อยละ	จำนวน (ตำแหน่ง)	ร้อยละ	จำนวน (ตำแหน่ง)	ร้อยละ
ฉบับพิมพ์ (n=360)	331	91.94	-	-	-	-	29	8.06	331	91.94
การพิมพ์ การจำหน่าย (n=720)	352	73.33	118	98.33	37	30.83	213	29.58	507	70.42
ลักษณะทางกายภาพ (n=696)	414	90.79	83	69.67	80	66.67	119	17.10	577	82.90
หมายเหตุ (n=192)	41	56.94	100	83.33	-	-	51	26.56	141	73.44
เลข ISBN (n=480)	461	96.04	-	-	-	-	19	3.96	461	96.04
รวม (n=4,560)	2,765	85.34	611	84.86	301	50.17	883	19.36	3,677	80.64

2. ความถูกต้องในการลงรายการรูปแบบมาร์ก 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พบว่า ในจำนวนเขตข้อมูลทั้งหมดที่ต้องตรวจสอบ 10,200 ตำแหน่ง นักศึกษาส่วนใหญ่สามารถลงรายการได้ถูกต้อง จำนวน 9,306 ตำแหน่ง (ร้อยละ 91.24) เขตข้อมูลที่ลงรายการได้ถูกต้องมากที่สุด คือ เขตข้อมูลความยาวคงที่ (เขตข้อมูล 008) จำนวน 4,234 ตำแหน่ง (ร้อยละ 98.01) ข้อมูลที่ลงรายการถูกต้องมากที่สุด คือ รหัสปีพิมพ์สิ้นสุด จำนวน 717 ตำแหน่ง (ร้อยละ 99.58) ส่วนการลงรายการเขตข้อมูลความยาวไม่คงที่ นักศึกษาสามารถลงรายการได้ถูกต้องได้น้อยกว่า คือ จำนวน 5,072 ตำแหน่ง (ร้อยละ 86.26) เขตข้อมูลที่ลงรายการได้ถูกต้องมากที่สุด คือ เขตข้อมูล 250 ฉบับพิมพ์ จำนวน 355 ตำแหน่ง (ร้อยละ 98.61) สำหรับการลงรายการที่ผิดพลาดนั้น พบว่า เขตข้อมูลความยาวคงที่มีความผิดพลาด จำนวน 86 ตำแหน่ง (ร้อยละ 1.99) ตำแหน่งที่ลงรหัสผิดพลาดมากที่สุด คือ ภาพประกอบ จำนวน 44 ตำแหน่ง (ร้อยละ 6.11) รองลงมา คือ ปีพิมพ์เริ่มต้น จำนวน 16 ตำแหน่ง (ร้อยละ 2.22) ส่วนเขตข้อมูลความยาวไม่คงที่ มีความผิดพลาด จำนวน 808 ตำแหน่ง (ร้อยละ 13.74) เขตข้อมูลที่ผิดพลาดมากที่สุด คือ เขตข้อมูล 600 หัวเรื่องชื่อบุคคล จำนวน 23 ตำแหน่ง (ร้อยละ 95.83) รองลงมา คือ เขตข้อมูล 700 รายการเพิ่มผู้แต่งบุคคล จำนวน 76 ตำแหน่ง (ร้อยละ 28.79) และเขตข้อมูล 110 ผู้แต่งนิติบุคคล จำนวน 33 ตำแหน่ง (ร้อยละ 27.50) ตามลำดับ ประเภทของสิ่งพิมพ์ที่นักศึกษาลงรายการรูปแบบมาร์กได้ถูกต้องมากที่สุด คือ วิทยานิพนธ์ จำนวน 1,599 ตำแหน่ง (ร้อยละ 95.18) รองลงมา คือ รายงานการประชุม/สัมมนา จำนวน 1,556 ตำแหน่ง (ร้อยละ 91.31) และหนังสือทั่วไป จำนวน 6,151 ตำแหน่ง (ร้อยละ 90.24) ตามลำดับ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการตรวจสอบการลงรายการตามรูปแบบมาร์ก 21 จำแนกตามเขตข้อมูล และประเภทของสิ่งพิมพ์

เขตข้อมูล	ลงรายการถูกต้อง						ลงรายการผิดพลาด		รวมลงรายการถูกต้อง	
	หนังสือทั่วไป		วิทยานิพนธ์		การประชุม		จำนวน (ตำแหน่ง)	ร้อยละ	จำนวน (ตำแหน่ง)	ร้อยละ
	จำนวน (ตำแหน่ง)	ร้อยละ	จำนวน (ตำแหน่ง)	ร้อยละ	จำนวน (ตำแหน่ง)	ร้อยละ				
เขตข้อมูลความยาวคงที่ 008										
06 ประเภทสิ่งพิมพ์ (n = 720)	480	100	114	95.00	120	100	6	0.83	714	99.17
07-10 ปีพิมพ์เริ่มต้น (n = 720)	469	97.71	119	99.17	116	96.67	16	2.22	704	97.78
11-14 ปีพิมพ์สิ้นสุด (n = 720)	479	99.79	120	100	118	98.33	3	0.42	717	99.58
15-17 สถานที่พิมพ์ (n = 720)	473	98.54	120	100	117	97.50	10	1.39	710	98.61
18-21 ภาพประกอบ (n = 720)	442	92.08	120	100	114	95.00	44	6.11	676	93.89
35-37 ภาษา (n = 720)	473	98.54	120	100	120	100	7	0.97	713	99.03
รวม (n = 4,320)							86	1.99	4,234	98.01
เขตข้อมูลความยาวไม่คงที่										
020 ISBN (n = 480)	436	95.61	-	-	21	87.50	23	4.79	457	95.21
082 เลขเรียกระบบที่ดีสี่ (n = 720)	357	74.38	109	90.83	104	86.67	150	20.83	570	79.17
100 ผู้แต่งบุคคล (N = 264)	120	83.33	116	96.67	-	-	28	10.61	236	89.39
110 ผู้แต่งนิติบุคคล (n = 120)	87	72.50	-	-	-	-	33	27.50	87	72.50
111 ชื่อการประชุม (n = 120)	-	-	-	-	115	95.83	5	4.17	115	95.83

เขตข้อมูล	ลงรายการถูกต้อง						ลงรายการผิดพลาด		รวมลงรายการถูกต้อง	
	หนังสือทั่วไป		วิทยานิพนธ์		การประชุม		จำนวน (ตำแหน่ง)	ร้อยละ	จำนวน (ตำแหน่ง)	ร้อยละ
	จำนวน (ตำแหน่ง)	ร้อยละ	จำนวน (ตำแหน่ง)	ร้อยละ	จำนวน (ตำแหน่ง)	ร้อยละ				
245 ชื่อเรื่องและการแจ้ง ความรับผิดชอบ (n = 720)	380	79.17	111	92.50	115	95.83	114	15.83	606	84.17
246 ชื่อเรื่องที่แตกต่าง (n = 264)	19	79.17	119	99.17	120	100	6	2.27	258	97.73
250 ฉบับพิมพ์ (n = 360)	355	98.61	-	-	-	-	5	1.39	355	98.61
260 การพิมพ์ การจำหน่าย (n = 720)	441	91.88	117	97.50	104	86.67	58	8.06	662	91.94
300 ลักษณะทางกายภาพ (n = 720)	420	87.50	107	89.17	93	77.50	100	13.89	620	86.11
490 ชื่อชุด (N = 24)	20	83.33	-	-	-	-	4	16.67	20	83.33
500 หมายถึงทั่วไป (n = 72)	67	93.06	-	-	-	-	5	6.94	67	93.06
502 หมายถึงวิทยานิพนธ์ (n = 120)	-	-	107	89.17	-	-	13	10.83	107	89.17
600 หัวเรื่องชื่อบุคคล (n = 24)	-	-	-	-	1	4.17	23	95.83	1	4.17
650 หัวเรื่องทั่วไป (N = 696)	386	80.42	100	83.33	92	95.83	118	16.95	578	83.05
700 รายการเพิ่มบุคคล (n = 264)	188	71.21	-	-	-	-	76	28.79	188	71.21
710 รายการเพิ่มนิติบุคคล (n = 192)	59	81.94	-	-	86	71.67	47	24.48	145	75.52
รวม (n = 5,880)							808	13.74	5,072	86.26
รวมทั้งหมด (n=10,200)	6,151	90.24	1,599	95.18	1,556	91.31	894	8.76	9,306	91.24

อภิปรายผล

1. นักศึกษาวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์สามารถลงรายการตามหลักเกณฑ์แบบแอ็งโกลอเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 และตามรูปแบบมาร์ก 21 ได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปลาตา น้อยคำียง

(Phapada Noikhumyang, 2009, pp. 100–101) เปรมฤดี หาญปราบ (Premrudee Harnprab, 2003, pp. 63–65) ที่ศึกษาความถูกต้องของการลงรายการหนังสือในฐานะข้อมูลบรรณานุกรมห้องสมุดมหาวิทยาลัย และงานวิจัยของ บุญยีน จันทร์สว่าง (Boonyuen Chansawang, 2010, pp. 77–78) ที่ศึกษาความผิดพลาดของการลงรายการสิ่งพิมพ์ตามหลักเกณฑ์แบบแองโกลอเมริกันและตามรูปแบบมาร์ก พบว่าในภาพรวมการลงรายการสิ่งพิมพ์ตามรูปแบบมาร์กมีความถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 เช่นกัน แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่เรียนรายวิชาการทำรายการสืบค้น มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการลงรายการสืบค้น และสามารถที่จะนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงได้ดี เนื่องจากในกระบวนการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติให้เกิดทักษะ ได้แก่ เมื่อผู้วิจัยได้บรรยายภาคทฤษฎีเสร็จ ได้มอบหมายให้นักศึกษาทำแบบฝึกหัดจากใบงานที่เตรียมไว้ให้ทุกครั้ง ทำให้นักศึกษาได้ทบทวนการเรียนรู้ในภาคทฤษฎีสู่การปฏิบัติ มีการกำหนดให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติลงรายการสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ทั้งสิ่งพิมพ์ที่มีรายละเอียดไม่ซับซ้อนไปจนถึงที่มีรายละเอียดซับซ้อนโดยผู้สอนคัดเลือกมาให้หรือให้นักศึกษาคัดเลือกเอง เพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย ฝึกการแก้ไขปัญหา และนำไปประยุกต์ในการทำงานจริงในอนาคต นอกจากนี้ยังใช้เทคนิค “การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน” (Peer-assisted learning) มาใช้ในการฝึกปฏิบัติ โดยแบ่งกลุ่มทำงานร่วมกัน ฝึกปฏิบัติลงรายการสิ่งพิมพ์ ซึ่งส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ

นอกจากวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลายแล้ว ผู้สอนได้แนะนำการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการทำรายการสิ่งพิมพ์ ได้แก่ โอแพกของห้องสมุดมหาวิทยาลัยและฐานข้อมูลบรรณานุกรมต่าง ๆ เช่น OCLC, Union catalog เป็นต้น เพื่อตรวจสอบและเรียนรู้การลงรายการบรรณานุกรมหนังสือแบบเอเอซีอาร์ 2 และรูปแบบมาร์ก 21 ที่ถูกต้อง ทำให้เห็นตัวอย่างที่แตกต่างกันไป มีการเปรียบเทียบเพื่อวิเคราะห์ความเหมือนและแตกต่างของการลงรายการทรัพยากรสารสนเทศรายการเดียวกัน ทำให้สามารถนำความรู้ภาคทฤษฎีมาเชื่อมโยงกับภาคปฏิบัติจนกลายเป็นทักษะได้ รวมทั้งการจัดทำตารางการทำรายการสืบค้นเพื่อใช้เป็นคู่มือในการลงรายการ โดยในเนื้อหาผู้วิจัยได้บูรณาการทั้งเรื่องของหลักเกณฑ์การลงรายการแบบแองโกลอเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 และรูปแบบมาร์ก 21 เข้าด้วยกัน (Noi Khunchangthotn, 2017) ซึ่งทำให้นักศึกษามีความเข้าใจและนำไปประยุกต์ใช้ได้ถูกต้อง

ส่วนข้อผิดพลาดมีเพียงเล็กน้อย ทั้งนี้เพราะนักศึกษายังไม่มีประสบการณ์มากเพียงพอในเรื่องกฎเกณฑ์แบบแองโกลอเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 และรูปแบบมาร์ก 21 รวมทั้งการพิจารณารายละเอียดในหนังสือแต่ละเล่ม

2. รายการบรรณานุกรมที่นักศึกษาปฏิบัติลงรายการได้ถูกต้องมากที่สุด คือ เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ เพราะเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือเป็นส่วนที่มีกฎเกณฑ์ที่ไม่ซับซ้อน ผู้ทำรายการสืบค้นเพียงนำเลขที่ปรากฏจากตัวเล่มหนังสือมาลงรายการ ซึ่งไม่มีความยุ่งยากซับซ้อนมากนักเมื่อเปรียบเทียบกับรายการในส่วนอื่น ๆ จึงทำให้นักศึกษาสามารถลงรายการได้ถูกต้องมากกว่ารายการอื่น ซึ่งผลวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญยีน จันทร์สว่าง (Boonyuen Chansawang, 2010, p. 80) และงานวิจัยของปภาดา น้อยคำยาง (Phapada Noikhumyang, 2009, pp. 104–105)

รายการบรรณานุกรมที่นักศึกษาปฏิบัติลงรายการได้ถูกต้องรองลงมา คือ ผู้แต่งบุคคล เพราะหนังสือที่ใช้ฝึกปฏิบัติเป็นหนังสือภาษาไทย อีกทั้งเป็นหนังสือที่มีรายละเอียดไม่ยุ่งยากซับซ้อน เช่น มีผู้แต่งปรากฏเด่นชัด ผู้แต่งเป็นบุคคลธรรมดา เป็นต้น ทำให้นักศึกษาสามารถพิจารณาตัดสินใจได้ง่าย

รายการที่นักศึกษาปฏิบัติลงรายการผิดพลาดมากที่สุด คือ ผู้แต่งนิติบุคคล เพราะการพิจารณาใช้ชื่อนิติบุคคลเป็น ผู้แต่งต้องพิจารณาตามเงื่อนไขที่กำหนดซึ่งมีหลายลักษณะ ตาม Rules 21.1B (Joint Steering Committee for Revision of AACR, 2002) รวมทั้งชื่อนิติบุคคลมีความหมายไม่เฉพาะชื่อองค์กร หน่วยงาน สถาบันหรือกลุ่มบุคคลเท่านั้น แต่ยังมี ความหมายครอบคลุมถึงชื่อการประชุมด้วย ซึ่งมีกฎเกณฑ์ที่จะต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจเป็นอย่างมาก ต่างจากผู้แต่งที่เป็นบุคคลที่นักศึกษาคุ้นเคย ดังที่บุญยีน จันทร์สว่าง (Boonyuen Chansawang, 2010, p. 81) กล่าวว่า การตัดสินใจ

ใช้ชื่อนิติบุคคลเป็นผู้แต่งหรือไม่นั้น จะต้องอาศัยประสบการณ์ที่สั่งสมเป็นระยะเวลาหลายปี อีกทั้งวิธีการลงรายการชื่อนิติบุคคลก็ซับซ้อนยุ่งยาก เช่น ชื่อนิติบุคคลที่มีทั้งหน่วยงานใหญ่และหน่วยงานรอง (Rules 24.13-24.14) และชื่อการประชุม (Rules 24.7) นอกจากนี้สาเหตุที่นักศึกษาขาดความแม่นยำในกฎเกณฑ์การลงรายการนิติบุคคล เนื่องจากข้อจำกัดด้านระยะเวลาการเรียนการสอนในหนึ่งภาคการศึกษาและเนื้อหาในรายวิชาการทำรายการสืบค้นค่อนข้างมาก จึงทำให้ผู้สอนไม่ได้เห็นการสอนและฝึกปฏิบัติในการลงรายการนิติบุคคลดังกล่าว

รายการที่ผิดพลาดตรงลงมา คือ การพิมพ์ การจำหน่าย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ บุญยีน จันทร์สว่าง (Boonyuen Chansawang, 2010, p. 81) ที่พบว่า นักศึกษาลงรายการการพิมพ์ การจำหน่าย ผิดพลาดในอันดับต้น ๆ ทั้งนี้เป็นเพราะมีความสับสนข้อมูลที่มีทั้งชื่อนายงาน สำนักพิมพ์และโรงพิมพ์ รวมทั้งไม่แม่นยำในกฎเกณฑ์ที่ใช้พิจารณา เช่น ลงรายการโรงพิมพ์แทนชื่อนายงานผู้รับผิดชอบเนื้อหาที่ปรากฏในหน้าปกใน ลงรายการชื่อนสำนักพิมพ์โดยไม่ตัดคำว่า "สำนักพิมพ์" ออก เป็นต้น

การลงรายการสิ่งพิมพ์ประเภทของหนังสือทั่วไปและวิทยานิพนธ์มีความถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 ทั้งนี้เป็นเพราะหนังสือทั้ง 2 ประเภท มีรายละเอียดบรรณานุกรมที่ชัดเจน อยู่ในหน้าปกและหน้าลิขสิทธิ์ที่เข้าใจง่าย เป็นหนังสือที่พบได้โดยทั่วไป และมีให้บริการมากที่สุดในห้องสมุดต่าง ๆ นอกจากนี้ในการเรียนการสอนรายวิชาการทำรายการสืบค้น เน้นให้นักศึกษาวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศอย่างละเอียดเพื่อทำการสืบค้น จึงทำให้นักศึกษาสามารถลงรายการได้ถูกต้องมากกว่าหนังสือประเภทอื่น

2. นักศึกษาวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์สามารถลงรายการตามรูปแบบมาร์ก 21 ในเขตข้อมูลความยาวคงที่ได้ถูกต้องมากที่สุดถึงร้อยละ 98.01 โดยรหัสที่ถูกต้องมากที่สุด คือ ปีพิมพ์สิ้นสุด ทั้งนี้เป็นเพราะหนังสือทั้งหมดที่คัดสรรมาให้ให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติการลงรายการเป็นหนังสือที่พิมพ์สิ้นสุดในปีเดียว ดังนั้น ตำแหน่งที่ 07-10 ปีพิมพ์เริ่มต้น นักศึกษาที่จะลงปีที่พิมพ์ตามที่ปรากฏในหนังสือ ส่วนตำแหน่งที่ 11-14 ปีพิมพ์สิ้นสุด ก็จะลงรหัส #### ทั้ง 4 ตำแหน่งเท่านั้น โดยไม่ต้องพิจารณาว่าจะต้องใช้ปีใดแน่ ความผิดพลาดจึงปรากฏแต่เพียงเล็กน้อย ซึ่งเกิดจากนักศึกษาไม่ลงเครื่องหมายใด ๆ ในตำแหน่งดังกล่าว รวมทั้งใช้รหัสไม่ถูกต้อง โดยนักศึกษาลงรายการ -- th## ซึ่งที่ถูกต้องคือ --##### ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาขาดความรอบคอบและไม่ได้พิจารณาให้ถี่ถ้วน ความผิดพลาดจึงเกิดขึ้น แต่ก็ถือว่าเป็นความผิดพลาดเพียงเล็กน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญยีน จันทร์สว่าง (Boonyuen Chansawang, 2010, p. 78) งานวิจัยของปภาดา น้อยคำยาง (Phapada Noikhumyang, 2009, pp. 99-100) และงานวิจัยของ เปรมฤดี หาญปราบ (Premrudee Harnprab, 2003, pp. 63-65) ที่พบว่า การลงรายการในเขตข้อมูล 008 มีความถูกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 90

นักศึกษาปฏิบัติการลงรายการในเขตข้อมูลความยาวไม่คงที่ (เขตข้อมูล 020-710) ได้ถูกต้องมากที่สุดถึง ร้อยละ 86.26 และมีความผิดพลาดเพียงร้อยละ 13.74 ทั้งนี้เป็นเพราะนักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการลงรายการตามรูปแบบมาร์ก 21 เป็นอย่างดี จึงทำให้ลงรายการได้ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเซง (Zeng, 1992) ที่พบว่า การลงรายการในรูปแบบมาร์ก 21 มีข้อผิดพลาดน้อย โดยส่วนที่ลงรายการได้ถูกต้องมากที่สุดคือ เขตข้อมูล 250 ฉบับพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 98.61 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะตัวบ่งชี้และเขตข้อมูลย่อยที่ใช้สำหรับเขตข้อมูลนี้ไม่มีความยุ่งยากซับซ้อน นักศึกษาสามารถจดจำได้ง่าย กล่าวคือ ตัวบ่งชี้และรหัสที่ใช้ ได้แก่

- เลขประจำเขตข้อมูล คือ 250
- ตัวบ่งชี้ ตัวที่ 1 และตัวที่ 2 ให้ใช้ ###
- เขตข้อมูลย่อย ได้แก่ \$aการแจ้งฉบับพิมพ์ \$bข้อมูลอื่นๆ เกี่ยวกับฉบับพิมพ์

แสดงให้เห็นว่า การลงรายการเขตข้อมูล 250 นี้ มีรูปแบบที่ค่อนข้างเฉพาะและชัดเจน การลงรายการจึงไม่มีความ

ยุ่งยากซับซ้อน นักศึกษาจึงสามารถลงรายการได้ค่อนข้างถูกต้องมากกว่าเขตข้อมูลอื่น ๆ

การลงรายการที่ผิดพลาดมากที่สุดของเขตข้อมูลความยาวคงที่ คือ ตำแหน่งที่ 18-21 ภาพประกอบ ทั้งนี้เพราะ นักศึกษาขาดความแม่นยำในการลงรายการ เนื่องจากการมีรหัสจำนวนมากถึง 4 ตำแหน่ง คือ # (ไม่มีภาพประกอบ) a (ภาพประกอบ) b (แผนที่) c (ภาพคนเหมือน) และ d (แผนภูมิ) นอกจากนี้การลงรหัส หากมีการลงครบทุกตำแหน่ง ต้องจัดเรียงตามลำดับตัวอักษร a-d แต่ถักรหัสมีจำนวนน้อยกว่า 4 ตำแหน่ง ให้ลงรหัสชิดซ้ายไปตามลำดับ และเว้นว่างใน ตำแหน่งที่ไม่ใช่ ตัวอย่างการลงรหัสภาพประกอบ เช่น ไม่มีภาพประกอบ รหัส คือ ##### มีภาพประกอบ แผนที่ และ แผนภูมิ รหัส คือ **abd#** เป็นต้น ซึ่งกฎเกณฑ์ค่อนข้างยุ่งยากซับซ้อน และต้องใช้ความแม่นยำ จึงทำให้นักศึกษาสับสนและ ลงรายการผิดพลาด ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาดา น้อยคำยาง (Phapada Noikhumyang, 2009, pp. 99-100) ที่พบว่า การลงรหัสในเขตข้อมูลความยาวคงที่ ตำแหน่งที่ลงผิดพลาดมากที่สุดคือ ตำแหน่ง 18-21 ภาพ ประกอบ นอกจากนี้ นักศึกษาไม่เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งที่เป็นภาพประกอบของเขตข้อมูล 008 กับส่วนที่เกี่ยวข้องกับ ภาพประกอบในเขตข้อมูล 300 ลักษณะทางกายภาพ จึงลงรายการผิดพลาด เช่น

- 008 ตำแหน่งที่ 18-21 --ad##
- 300 ## \$a176 หน้า : \$bภาพประกอบ.
ที่ถูกต้อง คือ
- 008 ตำแหน่งที่ 18-21 --ad##
- 300 ## \$a176 หน้า : \$bภาพประกอบ, แผนภูมิ.

การลงรายการที่ผิดพลาดในเขตข้อมูลความยาวไม่คงที่มากที่สุดอีกรายการหนึ่ง คือ เขตข้อมูล 600 หัวเรื่องชื่อบุคคล ทั้งนี้เป็นเพราะนักศึกษามีความสับสนในการลงรายการ คือ ไม่ได้ลงรหัสเขตข้อมูลย่อยกำกับฐานันดรศักดิ์ของผู้แต่ง เช่น 650 ## \$aภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา \$xพระราชกรณียกิจ ซึ่งที่ถูกต้อง คือ **600 04 \$aภูมิพลอดุลยเดช, \$cพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา. \$xพระราชกรณียกิจ**. เป็นต้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมฤดี หาญปราบ (Premrudee Hamprab, 2003, pp. 63-65) ที่พบว่า การใช้มาร์ก 21 เขตข้อมูลความยาวไม่คงที่ในกลุ่มเขตข้อมูล 6XX รายการเพิ่มหัวเรื่องประเภทต่าง ๆ มีความถูกต้องน้อยที่สุดคือ ประมาณร้อยละ 60 เมื่อเทียบกับเขตข้อมูลอื่น ๆ

การลงรายการที่ผิดพลาดรองลงมา คือ เขตข้อมูล 700 รายการเพิ่มผู้แต่งบุคคล ซึ่งความผิดพลาดที่พบ เช่น ไม่ทำ รายการเพิ่มให้กับผู้แต่ง ไม่ลง \$c กำกับฐานันดรศักดิ์หรือบรรดาศักดิ์ให้กับผู้แต่ง ไม่ลง \$e กำกับคำที่แสดงความสัมพันธ์ ระหว่างชื่อกับงาน เช่น บรรณานุกรม ผู้แต่งร่วม ผู้แปล ผู้รวบรวม ผู้วาดภาพประกอบ เป็นต้น รวมถึงการใช้ตัวบ่งชี้ไม่ถูกต้อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาไม่มีความเข้าใจในกฎเกณฑ์อย่างถ่องแท้ และไม่มี ความเข้าใจที่กระจ่างชัดในกฎเกณฑ์ การลงรายการในเขตข้อมูลนี้มากเพียงพอจึงทำให้ลงรายการผิดพลาดมากกว่าเขตข้อมูลอื่น ๆ เป็นลำดับถัดมา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับอาจารย์ผู้สอน

1. การสอนการลงรายการตามหลักเกณฑ์แบบแองโกลอเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 ควรเน้นในประเด็นดังต่อไปนี้

1.1 ผู้แตงนิตินุคคูล ควรรอธิบายให้นักศึกษามีความรู้อความเข้าใจเกี่ยวกับชื่อนิตินุคคูลว่ามีความหมายครอบคลุม ชื่อใดบ้าง เช่น ชื่อองค์กร หน่วยงานหรือกลุ่มบุคคล ชื่อการประชุม ชื่อโครงการและแผนงาน ชื่อนิเทศการ ชื่อเทศบาล เป็นต้น อธิบายให้นักศึกษาเข้าใจถึงผลงานที่เผยแพร่โดยนิตินุคคูลลักษณะใดที่ต้องลงรายการหลักภายใต้ชื่อนิตินุคคูล วิธีการลงรายการชื่อนิตินุคคูลที่เป็นหน่วยงานรองในฐานะหน่วยงานหลัก และการลงรายการชื่อนิตินุคคูลที่เป็นหน่วยงานรอง

โดยตรงและโดยอ้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงรายการชื่อนิติบุคคลที่เป็นชื่อการประชุม

1.2 ส่วนการพิมพ์ การจำหน่าย จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษาลงรายการส่วนนี้ผิดพลาดเป็นลำดับที่ 2 รองจากผู้แตงนิติบุคคล โดยข้อผิดพลาดที่พบส่วนใหญ่เกี่ยวกับการลงสถานที่พิมพ์ไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ การลงสถานที่พิมพ์ไม่สัมพันธ์กับผู้จัดพิมพ์ มีชื่อสำนักพิมพ์ปรากฏอย่างเด่นชัดในหน้าปกในแต่ไม่นำมาลงรายการ การลงปีพิมพ์ไม่ถูกต้อง ตลอดจนการลงสถานที่พิมพ์ ผู้จัดพิมพ์ให้กับวิทยานิพนธ์ซึ่งไม่ถูกต้อง ดังนั้นผู้สอนจึงควรเน้นย้ำในประเด็นดังกล่าวรวมทั้งให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติให้มากเป็นพิเศษ

2. การลงรายการตามรูปแบบมาร์ก 21 ควรเน้นภาคปฏิบัติในประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้

2.1 เขตข้อมูล 008 ควรเน้นในเรื่องการลงรหัสภาพประกอบในตำแหน่งที่ 18-21 ซึ่งต้องลงรายการให้ถูกต้องและต้องสัมพันธ์กับเขตข้อมูล 300 ลักษณะทางกายภาพ

2.2 เขตข้อมูล 600 หัวเรื่องชื่อบุคคล โดยเฉพาะบุคคลที่มีฐานันดรศักดิ์ หรือบรรดาศักดิ์

2.3 เขตข้อมูล 700 รายการเพิ่มผู้แต่งบุคคล โดยมุ่งเน้นการทำรายการเพิ่มให้กับผู้แต่งร่วม บรรณาธิการ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่ปรากฏในแหล่งสำคัญของข้อมูลของสิ่งพิมพ์

3. มุ่งเน้นให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติการลงรายการสืบค้นสิ่งพิมพ์ประเภทรายงานการประชุม/สัมมนา นอกเหนือจากหนังสือทั่วไป และวิทยานิพนธ์ ซึ่งจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักศึกษามีการลงรายการตามหลักเกณฑ์แบบแองโกลอเมริกันฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 ถูกต้องเพียงร้อยละ 50.17 เท่านั้น ซึ่งถือว่ามีความถูกต้องน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับการลงรายการหนังสือทั่วไป (ร้อยละ 85.34) และวิทยานิพนธ์ (ร้อยละ 84.86)

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในชั้นเรียนที่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 1 ภาคศึกษา ดังนั้นด้วยข้อจำกัดด้านระยะเวลา ผู้วิจัยจึงศึกษาความถูกต้องในการลงรายการสืบค้นกับสิ่งพิมพ์ 3 ประเภทคือ หนังสือทั่วไป วิทยานิพนธ์ และรายงานการประชุม/สัมมนา ซึ่งยังไม่ครอบคลุมสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ๆ ที่มีอยู่ในห้องสมุดโดยทั่วไป ดังนั้นเพื่อให้สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนรายวิชาการทำรายการสืบค้นได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จึงควรมีการศึกษาถึงความถูกต้องของการลงรายการตามหลักเกณฑ์แบบแองโกลอเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 และตามรูปแบบมาร์ก กับสิ่งพิมพ์และทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมา เช่น หนังสือรวมเรื่อง หนังสือชุด หนังสือแปล หนังสืออนุสรณ์งานศพ หนังสือที่ลงรายการด้วยชื่อเรื่องแบบฉบับ สิ่งพิมพ์รัฐบาล สื่อโสตทัศน์ เป็นต้น
2. ด้วยเนื้อหาขอบเขตของการจัดทำรายการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วนคือ การลงรายการ (Descriptive cataloging) และการวิเคราะห์เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศ (Subject cataloging) ดังนั้นควรมีการศึกษาถึงความถูกต้องในการกำหนดเลขหมู่และการให้หัวเรื่องของนักศึกษา

เอกสารอ้างอิง

Boonyuen Chansawang. (2010). *An auditing of AACR2 bibliographic and MARC records on practicum of students in library and information science, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University*. Bangkok: Department of Library and Information Science, Srinakharinwirot University. (In Thai)

-
- Chapman, A. (1994, December). Up to standard? A study of the quality of records in a shared cataloguing database. *Journal of Librarianship and Information Science*, 26(4), 201-210.
- Chonticha Narong. (1999). *Analysis of the errors of books entry-level cataloguing at the Academic Resources Center, Mahasarakham University*. Mahasarakham: Resources Center Mahasarakham University. (In Thai).
- Joint Steering Committee for Revision of AACR. (2002). *Anglo-American cataloguing rules* (2nd ed.). Chicago, IL: American Library Association.
- Library of Congress, Network Development and MARC Standard Office. (2017a). *MARC 21 format for bibliographic data (1999 ed., update no. 1 (October 2000) through update no. 24 (May 2017))*. Retrieved from <http://www.loc.gov/marc/bibliographic>
- Library of Congress, Network Development and MARC Standard Office. (2017b). *MARC 21 format for authority data (1999 ed., update no. 1 (October 2000) through update no. 24 (May 2017))*. Retrieved from <http://www.loc.gov/marc/authority>
- Library of Congress, Network Development and MARC Standard Office. (2017c). *MARC standards*. Retrieved from <http://www.loc.gov/marc>
- Noi Khunchangthong. (2017). *Cataloging of information resources*. Phitsanulok: Faculty of Humanity and Social Sciences, Pibulsongkram Rajabhat University. (In Thai)
- Phapada Noikhumyang. (2009). *Auditing catalogue quality in the bibliographic database of the Central Library, Srinakharinwirot University*. Bangkok: Central library, Srinakharinwirot University. (In Thai)
- Premrudee Harnprab. (2003). *A study of the accuracy of MARC records of books in Thai* (Unpublished master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand. (In Thai)
- Suphat Songsaengchan. (1993, July-December). Education development in LIS. *Domethat*, 24(2), 31-44.
- Zeng, L. (1992). *An evaluation of the quality of Chinese-Language records in the OCLC OLUC database and a study of a Rule-Based data validation system for online Chinese Cataloging* (Doctoral dissertation, University of Pittsburg, Pittsburg). Retrieved from ProQuest Dissertation & Theses Global database